

FREDS

Kristna Fredsrörelsen
tidning # 1 ● 2024

NYTT

Tema: Demokratin under press

Fredsrörelse i krigstid

Porträttet

Kyrkoherde vill
fredscertifiera
församlingar /12

Aktuellt

Folkrörelsen utan
plats i regeringens
biståndspolitik /5

Utblick Guatemala

Hopp om upprättelse
när rättegång om
folkmord återupptas /10

FREDSNYTT

Fredsnytt är **Kristna Freds** rörelsens medlemstidning. Den kommer ut 2 gånger om året med en upplaga om ca 1 000 ex. **Kristna Freds** rörelsen arbetar för en värld utan våld, krig och förtryck. Det gör vi genom att:

- Ge kurser i ickevåld, civilkurage och konflikthantering.
- Stödja ickevåldsorganisationer i Sydsudan, Maghreb-regionen och Colombia.
- Ha fredsobservatörer i Colombia, Guatemala och Mexiko där de bidrar till skydd för försvarare av mänskliga rättigheter.
- Arbeta med information och opinionsbildning, till exempel mot Sveriges handel med vapen.
- Uppmana och stödja kyrkor och andra trossamfund att verka för fred och rättvisa och att ta avstånd från våld.

Grafisk form och layout

Ulrika L Forsberg

Redaktör

Julius Copcutt
julius.copcutt@krf.se
Telefon 08-307 745

Omslagsbild

Följeslagarprogrammet

Tryck

Wikströms tryckeri AB, 2024

Kontaktuppgifter

Kristna Freds rörelsen
Box 14038
167 14 Bromma
Telefon 08-453 68 40
info@krf.se
www.krf.se

Gåvor pg 90 00 31-6/bg 900-0316

Swish 123 900 0316

FREDSKALENDERN

JUNI

ALMEDALEN, VISBY

Onsdag 26/6

12:00 till 12:45

Att söka fred med skapelsen – hur får vi slut på våldet mot jorden och varandra?

Plats: S:t Drottensgatan 12, Katolska kyrkan, ("Newman/Bildascenen")

14:00 till 14:30

Röster för fred – Sverige går med i Nato

Plats: Hamnplan, H204

Torsdag 27/6

12:00 till 12:45

Att lära sig döda – om värnpliktens etiska utmaningar och ungas rätt till information

Plats: Adelsgatan 43, Världklockans kyrka

14:00 till 14:45

Avskräckning till döds – hur bygger vi en hållbar fred?

Plats: S:t Drottensgatan 12, Katolska kyrkan, ("Newman/Bildascenen")

AUGUSTI

GÖTEBORG

6 augusti

Göteborg lokalgrupp uppmärksammar Hiroshimadagen. Samverkan med Fredsam.

STOCKHOLM

Ickevåldsworkshop med fokus på Israel/Palestina. Mer info kommer efter sommaren, håll utkik på krf.se/aktuellt
Plats: Ekumeniska centret i Alvik, Stockholm.

21 September

Internationella fredsdagen

30 September

VÄSTERÅS

Fredskväll med Domkyrkogruppen kl 18.00.
Plats: Kyrkbackgården

2 oktober

Internationella ickevåldsdagen

8-10 oktober

LULEÅ

Luleå lokalgrupp arrangerar

civilkurageutbildning tillsammans med Rättighetscentrum Norrbotten. Följ lokalgruppen på Facebook för uppdateringar: www.facebook.com/groups/krf_lulea

STOCKHOLM

16 oktober

Föreläsning och samtal om fred och ickevåld med **Kristna Freds** rörelsen.
Plats: Norra Botkyrka församling, efter mässan ca kl 18.30

24 oktober

STOCKHOLM

Seminarium om kyrkans roll i en våldsam värld.
Plats: Kyrkan vid Brommaplan kl 18.30

November

LULEÅ

Luleå lokalgrupp bjuder in till Fredsfest och inspirationsdag. Mer info kommer på lokalgruppens Facebooksida, www.facebook.com/groups/krf_lulea

För mer information se krf.se/aktuellt

"En konstruktiv, innehållsrik och sympatisk bok. Den förtjänar att läsas, vara faktakälla och inspirera inte bara kristna utan alla som vill bättre förstå att fred är inte bara militärt försvar."

-Hans Blix, f. d. Utrikesminister

BESTÄLL HÄR!

www.krf.se 115 KR MED PORTO

123-900 0316

Ny ordförande i Kristna Fredsrörelsen

● ● ● På årsmötet den 20 april valdes Herman Hallonsten till ny ordförande för **Kristna Fredsrörelsen**. Herman har en bakgrund som socionom och präst och arbetar för närvarande som kyrkoherde i Sala. Han har tidigare varit aktiv i Kristna Fredsrörelsen under 1980- och 90-talet då freds och nedrustningsfrågorna också stod högt på dagordningen.

Herman Hallonsten.

• Herman, vad brinner du för?

– Att en annan värld är möjlig och den kan nås genom att vi kombinerar fredsarbete, globalt solidaritetsarbete och hållbarhets/klimatarbete. Att vi i varje tid behöver se med båda ögonen och lyssna med båda öronen. En stark röst för fred är en tydlig röst mot krig!

Årsmötet valde även in Viktoria Isaksson, Elin Del-lås, Malin Andrén, Kristina Jannerbo, Henrik Frykberg och Annica Anderbrant som nya ledamöter till styrelsen. ●

● Läs mer om dem på www.krf.se/om-oss/kontakt/styrelsen/

Ickevåld – makt att förändra världen

● ● ● Den 20 februari lanserade Studieförbundet Bilda och **Kristna Fredsrörelsen** ett

nytt studiematerial i form av webbsidan ickevåld.nu. Webbsidan fungerar som en resurs för att stödja aktivister och rörelser i att utveckla strategier för samhällsförändring och som öppen plattform för ökad kunskap och fördjupning inom ickevåld.

● Besök www.ickevald.nu eller canna QR-koden för att läsa mer.

1055 personer är medlemmar i Kristna Fredsrörelsen just nu. Tack till alla medlemmar för att ni valt att engagera er!

● ● ● Generalsekreteraren har ordet

Vi befinner oss i en tid då civilsamhälle och demokrati inte har samma självklara plats i vårt samhälle och vi följer en internationell trend där demokratin är på tillbakagång. Vi är fast i en negativ utveckling som få vill ha men känslan är att vi saknar kraft och strategier för att tillsammans göra annat än att konstatera att världen går åt fel håll.

Det är också en tid när klimataktivisterna blir utmålade som kriminella och smutskastade medan att skapa rasistiskt, kränkande och vilseledande innehåll på internet inte tas på tillräckligt stort allvar, trots att desinformation och hatbudskap är allvarliga hot mot demokratin.

Vi ser att det skapas fiendebilder av de personer och grupper som kritiserar makten och som gör sig obekväma. De som ropar högt och argt, de som sätter sig i vägen och de som uttrycker sin ilska och frustration genom att protestera, utmålas som hot mot den demokratiska ordningen eller värre.

Samtidigt har vi en inspirerande folkrörelsetradition som tillsammans med freds forskning visar att vi aktivt behöver vara den förändring vi vill se. För mycket står på spel för att rädslan och känslan av maktlöshet ska få ta överhand och hindra oss från att agera och organisera oss medan tid är.

Ickevåld som praktik innehåller både motstånd och konstruktion och vi behöver behålla en ick-evåldslig disciplin för att motverka polarisering och fiendebilder när vi synliggör och försöker förändra orättvisan. Vi har en otrolig möjlighet i att tillsammans vara kreativa och reflektera över vilka strategier vi vill använda för att organisera oss för att stärka demokratin så att alla får plats i den. Förändring sker inte över en natt och folkrörelsers organisering är en nyckel för att stärka långsiktigt engagemang, där vi kan växledra och bli hållbara, bortom individen.

Ett starkt civilsamhälle levandegör vår demokrati och det vinner alla på.

Lotta Sjöström Becker
Generalsekreterare
för Kristna Fredsrörelsen

● Sverige

Vapenvägran åter i fokus

Att vägra vapen med hänvisning till samvetsskäl är en mänsklig rättighet. När den allmänna värnplikten nu är på väg tillbaka aktualiseras frågan om vapenvägran och vapenfri tjänst, då allt fler unga kommer att kallas till mönstring och värnplikt mot sin vilja under de närmaste åren.

– Försvarsmakten är väldigt sparsam med information om möjligheten att söka vapenfri tjänst. Det kanske blir aktuellt för oss att ta fram ett nytt faktamaterial kring detta, säger Kristna Fredsrörelsens generalsekretäre Lotta Sjöström Becker.

BAKGRUNDEN TILL situationen är den pågående kraftiga upprustningen av den svenska Försvarsmakten som för med sig ett ökat behov av att informera ungdomar om rätten att vägra vapen. Ett sådant faktamaterial skulle också syfta till att främja reflektion kring de etiska frågeställningar som är förknippade med värn-

Vapenvägran är en mänsklig rättighet men Försvarsmakten är sparsam med information om möjligheterna att söka vapenfri tjänst.

plikten, ett område Försvarsmakten är otydlig på.

– Ett centralt moment inom värnpliktsutbildningen går ut på att lära sig döda andra människor, och den som rekryteras dit måste ges tydlig information om detta. Men det nämns inte någonstans i det reklammaterial som Försvarsmakten

sprider för att locka till sig ungdomar, säger Lotta Sjöström Becker.

ETT NYCKELBEGREPP inom den pedagogik som Försvarsmakten använder i sin soldatutbildning är ”moralisk frikoppling”. Genom medveten avindividualisering och träning i att avhumanisera motståndarsoldater skapar man vad man kallar en parallell moralisk struktur, där dödandet blir ett förväntat beteende snarare än något icke önskvärt.

– Vi tror att många fler skulle vägra vapen om de fick möjlighet att reflektera över vad det faktiskt innebär att göra värnplikt samt om vi kunde erbjuda ett civilt alternativ. Det vore en välkommen utveckling med tanke på att militära insatser är ineffektiva som konflikthanteringsmetod och dessutom skapar oerhört mycket mänskligt lidande, säger Lotta Sjöström Becker.

Julius Copcutt

Scanna koden med din mobilkamera för att skriva under namninsamlingen.

I februari i år gick 21 svenska organisationer ut med en debattartikel i Aftonbladet där de ifrågasatte det stoppade stödet till freds rörelsen och påpekade att stödet, i pengar, var "en droppe i budgethavet", och menade på att regeringens beslut var ett steg i en farlig riktning.

"Det kan knappast vara pengarna det handlar om. Det framstår därför tyvärr som att det är just de svenska fredsorganisationerna man vill försvaga. Eller kanske fredsarbetet i största allmänhet. Även FN:s fond för fredsbyggnadsarbete får sitt bidrag halverat av regeringen."

Aftonbladet den 4 februari 2024.

Reformagenda för biståndet försvårar fredsarbete

Sedan dess tillträdde 2022 har Sveriges regering tillsammans med Sverigedemokraterna arbetat för att förändra svenskt bistånd genom den så kallade reformagendan. Innebörden är ett stort skifte i det som kännetecknat svenskt utvecklingsarbete och som har gjort det till ett föredöme internationellt.

Medan tidigare reformer av svenskt bistånd varit ett resultat av breda konsultativa processer har reformagendan lett till kritik mot regeringen för bristande transparens och för avsaknad av meningsfull dialog med civilsamhället. Regeringens utgångspunkt för biståndet ses inte längre främst vara de fattigas perspektiv och rättigheter utan svenska intressen och prioriteringar.

För Kristna Fredsrörelsen liksom många andra organisationer har det redan lett till kännbara effekter och viktig planerad verk-

samhet har fått avbrytas i förtid. I december 2023 beslöt regeringen att strypa den statliga finansieringen till ideella organisationers arbete kring fred och säkerhet. Trots ett pågående treårigt avtal som sträckte sig över 2024 fick Kristna Fredsrörelsen med kort varsel – den 22 december – veta att detta skulle avbrytas redan vid årsskiftet, en dryg vecka senare.

REGERINGEN BRÖT därmed med en nästan hundraårig tradition som både fyllt en viktig demokratifunktion och stärkt Sveriges samlade kompetens i fredsfrågor. Då själva beslutsprocessen även präglats av otydlighet, brist på information och motsägelsefulla underlag, har Kristna Fredsrörelsen nu drivit ärendet till förvaltningsdomstolen i syfte att få en objektiv bedömning av processen.

I februari gavs biståndsmyndigheten Sida i uppdrag att utreda

hur myndigheten skulle kunna ta över förmedlandet av stöd till civilsamhällesorganisationer från svenska folkrörelser. Som en effekt har alla Sidas avtal med strategiska partners inom civilsamhället sagts upp i förtid och över 2 000 organisationer i fler än 100 länder svävar nu i ovisshet kring möjligheter till finansiering för sitt arbete.

OM FÖRÄNDRINGEN genomförs skulle det i praktiken innebära ett förstatligande av folkrörelsebiståndet med stora konsekvenser för de partnerskap mellan rörelser som byggts upp över decennier och som ofta är en förutsättning för att MR-försvare och aktivister i konfliktområden och auktoritära stater kan motta internationellt stöd.

Julius Copcutt

● Läs mer om ämnet på: www.krf.se/opinion/bistandspolitik

● Recension

Modig bok om pacifism i krigstid

IBOKEN *Pacifism idag: En dialog om alternativ till krig i Ukraina* låter sociologen Majken Jul Sørensen sig själv frågas ut av en tänkt Skeptiker. Denne får representera alla dem som ifrågasätter pacifismen – i första hand mot bakgrund av det försvarskrig som Ukraina nu för mot det angripande Ryssland – och går ut hårt redan i sin första fråga: Hur kan man vara pacifist i tider som dessa?

Sakligt och metodiskt förklarar Sørensen hur hon som övertygad pacifist resonerar. Det handlar om tre delar: En moralisk övertygelse om det felaktiga i att döda andra människor, det orimliga pris i termer av mänskligt lidande som ett krig innebär och – vilket hon lyfter fram som viktigast – den vetenskapligt fastställda kunskapen om att ickevåld är effektivare än våldsmetoder i kampen mot förtryckarregimer och ockupationsmakter. Utifrån detta resonemang besvaras därefter Skeptikerns fråga med en motfråga: Hur kan man inte vara pacifist i tider som dessa?

LIKA TRYGG OCH solid som Sørensen är i sin pacifistiska hållning, lika tydlig är hon med att denna är personlig och inte kan påtvingas eller avkrävas någon annan. I förhållande till Ukrainakriget blir denna distinktion central. Hon konstaterar – och här hörs Gandhis röst eka i bakgrunden – att om hon hade levt i Ukraina och sett militära medel som det enda sättet att skydda värden som mänskliga rättigheter och demokrati, så hoppas hon att också hon hade kämpat med vapen. Men när hon

Foto: Irene Felde Olafsson

*Majken Jul Sørensen är sociolog och har skrivit boken **Pacifism idag: En dialog om alternativ till krig i Ukraina***

nu själv vet att det finns andra och mer effektiva metoder så skulle hon aldrig kunna tänka sig att delta i en väpnad kamp.

På den beslätade frågan om det rättfärdiga i att skicka vapen till Ukraina svarar Sørensen också nej, eftersom det enligt henne ”bara kommer att förlänga lidandet och göra alla utsikter till fredlig samexistens svårare”. Själv blir jag nyfiken på om hon då – i konsekvens med sitt tidigare resonemang – också anser att den som av övertygelse stödjer Ukrainas väpnade försvarskamp och vill bidra till denna med vapenstöd agerar rättfärdigt sett från sin utgångspunkt. Den följdfrågan hade Skeptikern gärna fått ställa!

SØRENSEN UNDERSTRYKER att hon inte förespråkar passivitet mot en angripare. Som alternativ till väpnat våld lyfter hon fram ickevåldets omfattande verktygsåda. Att

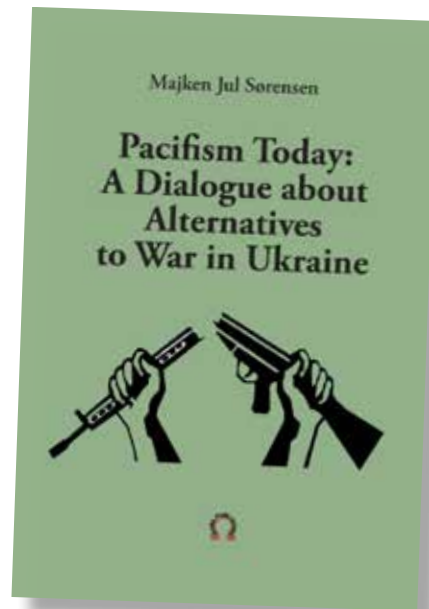

Foto: Irene Publishing

lägga ner vapnen inför angriparen behöver inte innebära kapitulering. Det handlar i stället om att kämpa vidare, fast med andra medel. I Ukrainas fall skulle det betyda att med ickevåldsliga metoder bekämpa en ockupationsmakt snarare än en anfallande militärstyrka.

Det är en modig bok som Sørensen har skrivit, särskilt med tanke på det tuffa samtalsklimat som råder i Sverige kring Ukrainakriget. Boken tar upp flera viktiga och svåra frågor som detta krig väckt hos många inom fredsrörelsen, och som även personer utanför vår krets borde fundera mer över. Oavsett om läsaren instämmer i samtliga Sørensens ståndpunkter eller inte, så bidrar hon förtjänstfullt till en saklig diskussion, något som svensk samhällsdebatt definitivt behöver mer av.

Martin Ugglia

Foto: Evelina Römbäck

Jonatan på Olivberget i Jerusalem 2022.

”Att vara fredsrörelse i fredstid är lätt – nu är vi i ett annat läge”

En vecka efter Hamas terrorangrepp mot Israel den 7 oktober 2023, skulle Jonatan Ericsson Sjöman samla en grupp deltagare på folkhögskolekursen *Fred, ickevåld och ledarskap (FIL)* för en utbildningshelg i Härnösand. Kursen, som har ett särskilt fokus på Palestina och Israel och vanligtvis innefattar en resa till det ockuperade Västbanken, blev brinnande aktuell och ingen visste hur läget i Palestina, Israel och omvärlden skulle utveckla sig. →

”En stark upplevelse jag har är att det var och är många som har tappat sin röst för fred i Mellanösternfrågan”

– Det som har hänt i sig är fruktansvärt och hemskt på alla sätt. Men en sak som har varit utmanande och svår att hantera sedan den 7 oktober är tystnaden eller det man kanske kan kalla självcensuren som människor visat.

Jonatan Ericsson Sjöman har arbetat som ansvarig för Härnösands folkhögskolas specialkurs Fred, ickevåld och ledarskap (FIL) sedan 2017. Det har hänt väldigt mycket i Palestina och Israel under den tiden men inget kan mäta sig med det som utspelades under och efter den 7 oktober.

Under den där hösthelgen i Härnösand förändrades världen timme för timme, dag för dag. Israels svar på attacken blev som väntat kraftfullt och när landets försvarsminister lovade en total belägring av Gaza fasade många för det värsta.

DELTAGARNA OCH LEDARNA för FIL-kursen samlades som planerat men upplägget blev ett helt annat. Utbildningstillfället blev en hösthelg av sorg, gemensam reflektion, förfasande och oro. Maha och Mohammed, mångåriga kollegor och vänner till Jonatan, som bor på skolan och ansvarar för förtäring och kök, fick under samma helg beskedet att deras familjs hus i Gaza hade raserats och att stora delar av släkten omkommit. Kriget var, minst sagt, närvarande och freden hade sällan känts så långt borta.

– En stark upplevelse jag har är att det var och är många som har

Jonatan och deltagare på FIL Jerusalem 2022.

tappat sin röst för fred i Mellanösternfrågan, att denna händelse har skapat ett nytt sätt att samtala eller rättare sagt inte samtala längre, säger Jonatan.

HAN SOM HAR ett långt och i perioder intensivt engagemang i fredsfrågor, mänskliga rättigheter och demokratiutveckling har rest till Västbanken många gånger och i olika roller. De senare åren främst som ledare på studieresor och som resepedagog för Härnösands folkhögskola och Studieförbundet Bilda. För honom har fredsfrågan i allmänhet, och situa-

tionen i Palestina och Israel i synnerhet, blivit känsligare att bära sedan den 7 oktober och därför ser han arbetet med kursen som mer relevant än någonsin.

– FIL-kursen har en lite svårare men också viktigare roll att spela nu. Det är en konflikt som alltid har varit extra komplex, kursen ger möjlighet att fördjupa sig och möta människor på plats för att skapa egen förståelse.

De organisationer som kursdeltagarna normalt träffar under studieresan till området är alla överens om att Sverige och FIL-kursen spelar en viktig roll i att

Foto: Evelina Rönnbäck

” Det har upplevts som att det är svårt att navigera i frågan vilket har skapat en tystnad.”

Gaza för ”proportionerligt självförsvar”. Trots hård kritik från det civila samhället och FN sattes biståndet till Palestina på paus efter Hamas terrorattacker och när Israel anklagade FN-organet UNRWA för att vara infiltrerat av Hamas, var Sverige ett av de första länderna att dra in stödet. Med full vetskap om att hjälpen var direkt livsavgörande för stora delar av befolkningen i Gaza.

Parallellt med den pågående våldskaleringen minskas anslagen till folkbildning, fredsarbete och civilsamhällsaktörer i Sverige kraftigt. För Jonatan är det en ynnest att kunna fortsätta arbeta med dessa frågor, särskilt i dessa tider.

– Visst påverkas vi alla som har en närhet i frågan och det är svårt att slita sig från engagemanget. Det behövs personer i ansvarspositioner i hela samhället som tycker att frågan är viktig, både

för folkbildning och fredsfrågor. Jag tror att folkbildningen måste vara tydlig med de värderingar och de frågor som vi bär. Speciellkurser som FIL, som riktar sig till att skapa det samhälle vi vill ha och som i sig bygger demokratiska rörelser och samhällen, måste vi våga ha, annars är vi inte relevanta.

SAMTIDIGT SER HAN att möjligheten att prata om konflikten och orättvisorna verkligen har förändrats för många.

– Det har upplevts som att det är svårt att navigera i frågan vilket har skapat en tystnad. Jag tror att det är en av anledningarna till att det har kunnat utvecklas till denna fruktansvärda situation som vi ser i Gaza nu, men det går att bära värderingar och rättighetsfrågor på samma vis som alltid, säger Jonatan.

Anna Wikman

bära freds- och ickevåldsfrågan, berättar Jonatan som håller kontakten.

– Vikten med kursen och freds-rörelsen är att vara på plats och människor som lever i kontexten är tydliga med behovet av att återuppta studieresor och besök till regionen. Mina vänner i regionen är ärliga i frågan och det finns nu en besvikelse bland dem mot det internationella samfundet och Sverige.

SVERIGES REGERING gav snabbt Israel sitt fulla stöd och kallade bombningarna och invasionen av

● FRED, ICEVÅLD OCH LEDARSKAP

Distanskurs med studieresa till Palestina och Israel

Studietakt är på 50 procent så det går lätt att kombinera med arbete eller andra studier då kursträffar ligger på helger.

Deltagaraktiv pedagogik och upplägg.

Kursinnehåll:

- Strategiskt ickevåld lokalt och globalt
- Icke våld och ledarskap
- Palestina och Israel – kultur, religion och konflikten
- Konflikters dynamik och fredsbygge
- Mänskliga rättigheter och intersektionalitet
- Klimat och fred

Genomförs i samarbete med Kristna Fredsrörelsen, Studieförbundet Bilda/SCSC Swedish Christian Study Center i Jerusalem.

Kvinna från urfolksgruppen maya Ixil vittnade under folkmordsrättegången mot den förra diktatorn Efraín Ríos Montt 2013.

● Guatemala

Hopp om upprättelse när folkmordsmål återupptas

Fyrtio år efter massakrerna i Quichéregionen i Guatemala står överlevare återigen i rättssalen redo för att vittna. Rättegången mot Manuel Benedicto Lucas García, tidigare arméöverhuvud, inleddes i april med brottsrubriceringarna folkmord, brott mot mänskligheten, påtvingade försvinnanden och sexuellt våld.

– Varje person som fälls för de här brotten är en vinst, säger José Silvio Tay, rådgivare på Asociación para la Justicia y Reconciliación (AJR), som företräder överlevare och vittnen från folkmordet och som har varit drivande i rättsprocessen sedan start.

Under det guatemalanska inbördeskriget 1960-1996 och åren av militärdiktatur pekades urfolksgruppen maya Ixil i det nordväst-

liga departementet Quiché ut som grogrund för gerillan och fiende till staten. Under Lucas Garcías ledning i början av 1980-talet utsågs

hela samhällen i kommunerna Santa María Nebaj, San Juan Cotzal och San Gaspar Chajul till militära mål och civilbefolkningen attackerades urskillningslöst. Ett 30-tal massakrer genomfördes då familjer mördades, kvinnor och barn våldtogs systematiskt, byar sattes i brand och människor fick fly sina hem och rötter.

Av de som fördrevs gick många i exil och tog sin tillflykt till andra sidan gränsen i Mexiko. Det var vid den gränsen som Kristna Freds-

Sara Rooth

”Det var vårt hopp, att de skulle orka, och överleva, för att en dag få uppleva rättvisan. Även om vi inte visste när den dagen kunde komma.”

rörelsen senare kom att inleda sin närvaro i regionen, som medföljare när de fördrivna krigsflyktingarna återvände till Guatemala i mitten på 1990-talet.

RÄTTSPROCESSEN MOT Lucas García påbörjades år 2000. I samband med att AJR då formellt lämnade in en brottsanmälan mot ledarskiktet i den guatemalanska militärstaten, ombads Kristna Fredsrörelsen att medfölja vittnena för att öka deras säkerhet i de samhällen de levde. Lotten Hubendick var som fredsobservatör 2003 och besökte många av de överlevande som AJR företrädde i Quiché.

– Byarna vi besökte låg ofta flera timmars vandring bort från närmsta bilväg. Vi kom till människor som varit med om oerhörda grymheter. Vi fanns där på plats, pratade med dem och visade att de inte var ensamma, berättar Lotten.

Den erfarenheten delar Lotten Hubendick med Sara Rooth, som var fredsobservatör i Guatemala några år senare. Sara berättar om det ofta komplicerade säkerhetsläget för vittnena, där personer i ett och samma grannskap kunde vara massakeröverlevare medan andra deltagit i paramilitära grupper som utfört attackerna. Vittnena mötte därmed våld och hot från sina egna grannar i byarna samtidigt som de mötte strukturell rasism och

diskriminering från samhällsinstitutionerna i en icke fungerande rättsstat. De kvinnor som utsattes för, och överlevde, sexuellt våld har många gånger inte velat eller vågat berätta om övergreppen. Detta för att slippa bli ifrågasatta av rättsväsendet och för att slippa uppleva stigmatiseringen, utsattheten och skambeläggningen som sexuella övergrepp ofta medför för offren.

– Men något jag ofta fick höra från vittnena var: ”Ni hjälper oss att orka”. Och det var vårt hopp, att de skulle orka, och överleva, för att en dag få uppleva rättvisan. Även om vi inte visste när den dagen kunde komma, säger Sara Rooth.

UNDER RÄTTEGÅNGEN mot Lucas García kommer sammanlagt 125 vittnen och ett 80-tal experter att höras. Den nu 91-årige generalen deltar på videolänk från ett militärsjukhus i Guatemala City där han redan avtjänar ett straff efter att tidigare ha dömts för påtvingade försvinnanden, våldtäkt och tortyr.

Att det tagit 24 år sedan processen inleddes, och 40 år sedan brotten ägde rum, för rätten att sammanträda förklarar AJR med de djupa militära, politiska och ekonomiska spår som det 36 år långa inbördeskriget lämnat i landet.

– Det har funnits flera stora bromsklossar i detta, säger José Silvio Tay. För det första finns själva rädslan, den skräck som militären satte i befolkningen och som sedan suttit kvar. Att anmäla eller ens söka efter försvunna familjemedlemmar innebar länge en fara att påkalla uppmärksamhet, och därmed en risk att själv bli utsatt. Utöver det har vi fördröjningen som militär strategi – ju längre tid processen tar desto större sannolikhet är det att överlevande hinner gå bort och vittnen aldrig höras. Dessutom har den guatemalanska övergångsrätt-

visan varit oerhört eftersatt och har en stor historisk skuld av rättsfall att komma ikapp.

DE SENASTE ÅRENS utveckling i Guatemala har visat på ett alltjämt starkt militärt inflytande i statsapparaten, svårigheter för den demokratiska utvecklingen och en utbredd korruption. Sedan sociologen och ex-diplomaten Bernardo Arévalo tillträdde som president i början av året, med löften om att bekämpa korruption och förbättra livsvillkoren för landets urfolk, har hoppet om en rättvisare framtid spirat hos många. Och att världens ögon är vakna inför vad som sker i landet är enligt AJR:s José Silvio Tay av mycket stor vikt.

– När rättsväsendet vet att det internationella samfundet ser på påverkar det också rättsfallens utgång. Hela deras handlande blir mer eftertänksamt och de vet att orättvisa beslut kommer påkalla uppmärksamhet och få följder. Därför är observationen så värdefull, säger han.

TRETTIO ÅR efter att Kristna Fredsrörelsen sände sina första observatörer till Guatemala ställs nu för andra gången någonsin en av landets maktthavare inför rätta för folkmord utifrån övergreppen som begicks under inbördeskriget, och vars överlevare Kristna Fredsrörelsen medföljt genom åren.

– För offren i den väpnade konflikten i Guatemala har kontinuerligt internationellt samarbete och stöd varit strategiskt viktigt. Det har hjälpt i de överlevandes kamp och fört oss närmre den sanning och rättvisa vi kämpar för, säger José Silvio Tay på Asociación para la Justicia y Reconciliación.

Leo Rehnfeldt

● Rättegången mot Benedicto Lucas García väntas pågå till juni 2024. Kristna Fredsrörelsen medföljer de målsägande och närvarar som observatörer i rättegångssalen.

Jonas vill fredscertifiera

Jonas Löhn är kyrkoherde i Nybro pastorat och har startat ett initiativ för att "fredscertifiera" församlingar. Ett sätt att folkbilda och stärka fredsengagemang och, menar han, öva på fred för att kunna ta till fred när vi hamnar i nöd.

• Varför behöver församlingar fredscertifieras?

– Det sker just nu en omfattande förändring av vad som är norm i vårt samhälle. Starka krafter drar opinionen i en riktning som påminner om tiden just före världskrigen. Alla påverkas.

– Har vi inte reflekterat kring och övat för fred får vi oundvikligen istället lära oss upptrappning, våld och vapen som lösning på konflikter - trots att vi borde ha insett vid det här laget att krig ger förödande konsekvenser och aldrig är rättfärdiga.

– Jag är orolig för vår civilisation, både för den pågående krigshetsen och för vårt oförstånd med klimatet. Att fredscertifieras kan bli en liten motståndshandling för att göra skillnad, så att inte alla bara samverkar om att dra oss i fördärvet.

• Vad hoppas du att det ska leda till?

– Det vi övar är det vi tar till när vi hamnar i nöd. Övar vi ickevåld, diplomati, civilt motstånd, olydnad, civilkurage, medmänsklighet och rättfärdighet kommer vi att bli mycket bättre på att bidra till fred än om vi övar lydnad, våld och dödande.

– Ju fler som övar fred, desto större är chansen att vi blir bra på fred

● Jonas Löhn

Ålder: 56 år.

Bor: Inom cykelavstånd till nästan allt i Kalmar.

Bakgrund: Från nordöstra Skåne men Kalmarbo sedan 1995.

Arbete och engagemang: Blev präst efter att ha testat några lärarjobb, kört buss och jobbat lite i vården. Har gjort drygt ett decennium som grönt kommunalråd, sedan nästan lika lång tid i tjänst för Växjö stift. Blev nyligen kyrkoherde. Aktiv bland annat i omställning, politik, kvartett-sång, skrivande, avloppsinnovationer, koloniförening och fredsrörelsen.

”Men vi behöver också tala mycket mer om hur fredsbbyggandet hör till den kristna trons grund.”

• Vilken roll ser du att kyrkorna kan spela i fredsarbetet?

– Religionerna kan bidra till fredliga relationer, men kan också användas som skäl till polarisering. Utifrån den kristna tron på en kärleksfull skapare och sina grundläggande värderingar om människovärde är kyrkan kallad att bidra till det fridsrike som Jesus ständigt talade om. Befrielsen vi förkunnar gäller alla människor, så vi behöver bli mer intresserade av interreligiöst samarbete.

Församlingarna kan vara vittnen om att vägen till fred alltid måste vara fredlig. Idag behövs motkraft

”Att fredscertifieras kan bli en liten motståndshandling för att göra skillnad, så att inte alla bara samverkar om att dra oss i fördärvet.”

ter, profetiska röster. Vi kan bli exempel på vad som är möjligt.

• Hur pratar ni om fred ute i församlingarna?

– Det är nästan omöjligt idag att predika utan att nämna behovet av fredsarbete. I de små sammanhangen bygger vi relation, mellan grupper som annars beskrivs polariserande. Vi försöker skapa bryggor mellan "vi och dem". Men vi behöver också tala mycket mer

församlingar

Foto: Jan Stenqvist

om hur fredsbyggandet hör till den kristna trons grund.

• Många drar säkert paralleller till klimatcertifiering. Vad kan fredsrorelsen och klimatrorelsen lära av varandra?

– Jag har fått bidra i arbetet med att ta fram Kyrkans miljödiplomering och mer nyligen verktyget *Support klimat*. De hjälper till med att göra nödvändiga förändringar systematiskt och genomtänkt. På lik-

nande sätt kan en freds-certifiering – om än mycket enklare och mer manifesterande – folkbilda och tillhandahålla metoder som gör det enkelt att synliggöra ett ställningstagande för fred och rätt.

– Goda krafter behöver nätverk. Folkrorelsernas tid kan verka vara förbi, men det är dags att de vaknar till nytt liv nu. Den bedövning som individualism och kommersialism har skapat släpper snart.

Julius Copcutt

● Mexiko

Presidenten kritiserar människorättscenter

Internationell oro när människorättscenter ifrågasätts av Mexikos president.

Människorättscentret FRAYBA har vid upprepade tillfällen under de gångna månaderna kritiserats av Mexikos president Andrés Manuel López Obrador för sin rapportering om situationen för mänskliga rättigheter i delstaten Chiapas i Mexiko.

FRAYBA är en välkänd människorättsorganisation som Kristna Fredsrorelsen har samarbetat med i Mexiko sedan cirka 20 år tillbaka i tiden.

PRESIDENTEN HAR bland annat anklagat FRAYBA för att ”försöka skapa en atmosfär av våld som inte har de dimensioner som de [Frayba] uppger”. Han har även anklagat dem för att ”förstora saker” i relation till våldsamheter mellan organiserade kriminella grupper och för att ljuga om antalet döda vid sammandrabbningar då nationalgardet varit involverat.

UTTALANDENA ÄR en del av ett mönster av anklagelser och utspel från regeringen som ifrågasätter MR-försvarens legitimitet, något som får direkta konsekvenser för deras säkerhet. Med anledning av de ökande verbala attackerna publicerade Kristna Fredsrorelsen i april ett orsbrev tillsammans med åtta internationella organisationer för att uppmärksamma olika FN-instanser på situationen. Brevet finns att läsa i sin helhet på krf.se/ aktuellt.

Louise Bäckemo

"Pyntade skor blir ett statement och kan användas på liknande sätt som plakat vid demonstrationer och de kan också användas under fredsmarscher."

"Med frusna fingrar knöt vi ihop en fredskrans av murgrönan som växer som ogräs där. Vi satte upp den på stigen och den har mirakulöst suttit kvar sedan dess", säger Lisa Thunberg.

Kreativ fredsskapande rörelse på Gotland

Siv Mellin, Lisa Thunberg och Rosalie Hevius är Kristna Fredsmedlemmarna på Gotland som kanaliserar sitt engagemang genom kreativa uttrycksätt. Deras skapande har bland annat tagit plats i det offentliga rummet, på en fredsgudstjänst och vid protester mot kriget i Gaza.

Varför just kreativ aktivism?

– Vi är kreativa människor i oss själva, då dras man till det, säger Siv Mellin. Vi har pratat en del om frid och fred. Alla krig kan väcka mycket känslor och att sitta ner och fredsskapa kan ge en inre frid.

– Man kan säga att vi ful-skapar. Det måste inte vara skickligt gjort,

det handlar ju mer om lust och glädje att fredsskapa, menar Siv.

FÖR ROSALIE HEVIUS är syftet med att skapa fredskläder att det skänker en vila i själen, händerna får jobba och man kommer ner i kroppen och bli mer närvarande. – Att utforma frids- och fredsaktiviteter i ett skapande tillsammans med andra människor skänker också en kollektiv glädje och spännande avtryck, säger Rosalie.

Vid ett tillfälle har gruppen även använt sig av Tecknaruppropets bilder och satt upp dem längs den välbesökta vandringsleden *Hälsans stig* i Visby.

– Vi tänkte att vi ville ha en plats

Demonstration i Visby mot kriget i Gaza.

”**Man kan säga att vi ful-skapar.**”

där folk vandrar och att de skulle få en tankeställare. Jag tänker på de unga som ska in i militären, det kan öka deras medvetenhet och få dem att tänka till: vill jag det här, vill jag bli soldat? säger Siv Mellin.
Julius Copcutt

Siv tipsar: Tecknarupppropets bilder kan laddas ned gratis för affischering på www.catch2022.net/affischema

Fredsyra på Öland

● ● ● Den 9 maj, på den så kallade Europadagen till minne av freden 1945, hölls en "Fredsyra" i Borgholm, Öland, initierad av en grupp pensionärer som vill höja fredens röst i en militaristisk tid. Cirka 200 personer tågade genom staden till en scen där bland andra Kristna Fredsrörelsen, Svenska Freds och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet inbjudits att tala. Huvudtalare var Kerstin Bergeå från Svenska Freds.

Krig har aldrig skapat en varaktig fred. Vi måste därför ge freden en chans, var huvudbudskapet från Görel Råsmark och Peter Jansson som representerade Kristna Fredsrörelsen. ●

● ● ● GÄSTKRÖNIKA

Eldupphör nu!

Be en krukmakare att dreja en liten fot. Så fotlik som möjligt. Så varsamt och ingående att vartenda muskelstråk på ovansidan blir tydlig. Då går det att ana hur tårna ska kunna sträckas. Titta noga när de två knölna på vardera sidan om ankeln formas. De är nästan runda; den yttre lite kraftigare än den inre. Där innanför vilar några olikformade ben, tätt intill varandra. Sammanlänkade med starka band kan de samarbeta på en liten yta och bära både kroppens tyngd och stora stötar. De är ett mästerverk, precis så som det hundratalet muskler som löper i sina förutbestämda banor. Varje steg är ett underverk.

Barn i Kfar Aza och i Gaza City springer inte längre. Och ett dött barn är redan ett för mycket. Ett barn som inte får uppleva att gå balansgång på bräddor och murar, eller hoppa jämfota och klättra upp i ett träd. Som inte kommer att utforska världen genom tusentals, miljontals, steg.

Gör allt för ett eld upphör! För att de med makt på något sätt, mitt i alla sina kallsinniga kalkyler och beslut om militära operationer, ska finna sin humanitet. Den som ser en människa framför sig, som ser rakt in i ögonen, kan inte döda henne. Det är bara de som framställs som icke-människor, skapade genom rädsla och svartvitt tänkande, som kan bli måltavla.

Medan bomberna föll letade en förälder i Gaza efter sin dotter. Han fann en fot. Han la den i en hink och gick för att begrava sitt barn.

Ingen kommer någonsin att kunna förklara för honom varför hans barn dog. När alla ord om rätt till säkerhet via vapen, vederbörlig hämnd och proportionalitet tonat bort kommer han ändå att stå som fastgjuten på en av de många vidsträckta platser där de döda vilar. Med båda fötterna stadigt nära varandra för att inte falla samman. Och under honom, en ensam fot.

Eld upphör, nu.

Görel Råsmark,

ekumenisk följeslagare i Palestina och Israel

B

En gåva för världsfred

Vill du låta ditt engagemang leva vidare genom ett arv som bidrar till en värld utan våld? Lämna en gåva till Kristna Fredsrörelsen i ditt testamente och förändra framtiden i fredens riktning.

Din testamentsgåva räddar liv och skapar fred. Vi ser till att din gåva används ansvarsfullt och bidrar till rättvisa för dem som ingen har.

Läs mer på www.krf.se/stod-oss/testamentsgava

Om du har frågor kan du kontakta oss direkt på info@krf.se eller per telefon till vår ekonomiansvarige Richard Spele på 08-453 68 49.